

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

"Vreest gijlieden niet"

Mattheüs 28:5m

Het Paasfeest begint op het kerkhof. Immers, daarheen brengt ons het Paasevangelie. Naar het hof van Jozef van Arimathéa. Naar de grafspelonk waarin het lichaam van Jezus na Zijn dood gelegd is.

En daar, bij het graf van Jezus, spannen alle machten samen om Jezus in de dood te houden. Hem, Die toch gezegd heeft: "Ik ben het Leven!"

De overpriesters en schriftgeleerden, de joods-kerkelijke zeer vrome wereld heeft het kerkelijke zegel aan het graf gehangen. En wie zal dat durven schenden?

Jezus moet dood blijven! Pilatus, de vertegenwoordiger van de Romeinse wereldmacht, heeft zijn soldaten afgestaan om de spelonk te bewaken. Jezus moet in het graf blijven!

Zelfs de liefhebbers des Heeren, de discipelen en de vrouwen, de vertegenwoordigers van de Nieuw Testamentische Kerk gaan in de vroege morgen naar het graf om het lichaam van Jezus te balsemen. Jezus moet in Zijn rust blijven. En achter de overpriesters en schriftgeleerden, achter de Romeinse wereldmacht, achter de discipelen en vrouwen is de gewelddhebber van de dood, is de duivel bezig met ingespannen krachten om Jezus in het graf te houden.

Maar het wordt Pasen! Het moet Pasen worden, want Jezus heeft door hellediepten en sterven heen de dood uitgestorven. Het is volbracht. Aan Gods recht is voldaan. Gods deugden zijn verheerlijkt.

Op Golgotha wordt gena van waarheid blij ontmoet, de vrede met een kus van recht gegroet.

En nu moet het Pasen worden. God zendt Zijn Engel. Het kerkelijk zegel blijkt niets te betekenen.

De steen wordt afgewenteld. Ook de wereldmacht kan niets beginnen. De soldaten vluchten in dodelijke angst.

Het rijk van satan heeft op zijn grondvesten. Het graf moet zijn Prooi loslaten. De Vader wekt Zijn Zoon op uit de dood. Het is genoeg, helemaal genoeg, voor eeuwig genoeg. Ik ben bevredigd. De straf is betaald. De Wet is vervuld.

De schuld Mijns volks heb Ik uit Mijn boek gedaan. Ook zie Ik geen van hunne zonden aan.

De Zoon staat op door eigen kracht, want Hij is God, bekleed met macht. Als loon op Zijn arbeid wordt Hem gegeven alle macht in hemel en op aarde. Zo leeft de Vorst altoos. Zo leeft Hij eindeloos.

Vreest! Ja vreest wanneer u nog altijd volhardt in dwaze zelfhandhaving.

Hoelang nog? Hoelang moet het dan zo voortgaan?. Op weg naar de eeuwigheid, die zo dicht bij kan zijn. En nog onbekeerd, met een open schuld. Onverzoend met God.

Durft u nog verder? En dan een God Die lust heeft in ons leven en niet in ons verderf. Een belovend God, Wiens beloften in Christus toch ja en amen zijn. En dan een volkomen Zaligmaker. Een levende Christus, Die alles verworven heeft wat een zondaar nodig heeft om getroost te leven en zalig te sterven.

Vreest 's Heeren macht en dient Zijn majesteit; Juicht bevend op 't gezicht van Zijn vermogen en... kust de Zoon. Valt Hem te voet. De Overwinnaar, Die Zijn vijanden doet vergaan. Hij roeit hen uit, die afhoereren en Hem de trotse nek toekeren!

Vreest gijlieden niet! Dat geldt in het Paasevangelie de vrouwen, Maria Magdalena en de discipelen.

Door hun onbegrip en ongeloof hebben ze Jezus miskend als Profeet, als Priester, als Koning. De angst moest ook hen verteren. Maar voor hen geldt het: vreest gijlieden niet! Uw schuld is betaald, uw zonden zijn verzoend. Christus is opgewekt, ook om uw rechtvaardigmaking. De Heere is

waarlijk opgestaan en Hij is van Simon gezien, van Maria Magdalena en de andere vrouwen, van de Emmaüs-gangers, van de discipelen zonder Thomas, van meer dan vijfhonderd broederen op eenmaal, van Jacobus. En ten laatste van allen is Hij ook van mij, als van een ontijdig geborene gezien... zegt Paulus.

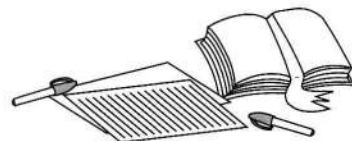
Christus-Triumfator is gebleven de Goede Herder, Die de verstrooide schapen op Pasen verzamelt en tot het Paasfeest leidt: vreest gijlieden niet, vreest niet, vrede zij ulieden...

Ook vandaag vindt Hij ze nog, die eenzaam wegluchten voor de majesteit van de Paaskoning, hoewel zij de gekruiste Christus zoeken, het kan niet voor mij zijn. Het is voor mij te groot.

En toch, heilbegerige, onwaardige en toch zo verlangende, God-aanklevende. Vreest gijlieden niet, want ik weet dat gij zoekt Jezus...

En... wie zoekt zal vinden!

M. Vlietstra

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In deze aflevering van ons blad hebben we een meditatie ter gelegenheid van Pasen geplaatst over Mattheüs 28:5m van ds. M. Vlietstra. Ds. M.C. Tanis schrijft een slotartikel over prof. L.H. van der Meiden en prof. J.J. van der Schuit. Ds. P. Roos schrijft een vierde artikel over grensverkeer. Er is een slotartikel van mijn hand opgenomen over het boek van ds. R. van Kooten 'Ons leven is van God.' Gezien de zorgwekkende ontwikkelingen in ons land en in de Verenigde

Staten van Amerika, waar we bijna elke dag over kunnen lezen in de krant, een boek dat zeker onze aandacht en lezing waard is. Ds. P. den Butter vervolgt zijn serie over de persoon en het werk van Titus. Ds. J.M.J. Kieviet hoopt enkele artikelen te schrijven over het huisbezoek en maakt daarmee in deze aflevering van ons blad een begin.

Ontmoetingsdag 'Bewaar het Pand'

Voor de laatste maal vestigen wij uw aandacht op deze dag die gehouden zal worden D.V. zaterdag 2 april 2005 te Werkendam Chr. Geref. Kerk, Binnengriend 27.

Sprekers: Ds. M.C. Tanis, ds. J.M.J. Kieviet, ds. A.A. Egas en ds. M. Vlietstra. Voor kinderopas zal gezorgd worden.

Het gezamenlijke thema is *Wat is het dat een zondaar zalig maakt?*

Dit zal worden uitgewerkt in twee

deelthema's: "...door U, door U alleen..." ds. J.M.J. Kieviet

"...door het geloof alleen..." ds. A.A. Egas

De morgensamenkomst begint om half elf en de middagsamenkomst om twee uur. Helaas zal ik er zelf niet bij kunnen zijn omdat de datum van de Ontmoetingsdag samenvalt met de partijdag van de SGP. We hopen dat velen zullen komen en dat het Woord rijk mag worden toegepast aan zondarsharten. Dan wordt God op het hoogst verheerlijkt en de zondaar op het diepst vernederd. Dan vindt weerklank in het hart: door U, door U alleen om 't eeuwig welbehagen. Dat welbehagen zal volvoerd worden. Wat de satan ook doet. Welke pijlen hij ook afschiet. Hoe de wereld ook lokt en trekt. Hoe sterk de verdorven-

heid in het hart van Gods kinderen ook is. De Heere volvoert Zijn raad ook in onze boze, donkere, goddeloze en zedeloze dagen. Dagen van Schriftkritiek en verval in de kerken. Dagen van een nieuw Schriftverstaan en een nieuwe hermeneutiek. Wat zou het groot zijn als de arbeid die verricht mag worden voor ons blad en als de ontmoetingsdagen daaraan dienstbaar zouden mogen zijn.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 14 april verschijnen, dus over twee weken. Kopij graag binnen donderdag 7 april, een week voor de verschijningsdatum. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH

VRAGEN ROND HET HUISBEZOEK (1)

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar. Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

Ik heb me voorgenomen om, als het me gegeven wordt, enkele keren te schrijven over het huisbezoek. Die keus heb ik niet op eigen initiatief gemaakt, maar ze is me voorgelegd door één van de lezers van Bewaar het Pand. Nader aangeduid: door een ambtsdrager uit ons midden.

een leidsman tot Christus

Er was een directe aanleiding. Vorig jaar op zaterdagmiddag 27 november sprak ik op een ambtsdragersvergadering in Dordrecht. Het thema dat me was opgegeven, luidde: *Een leidsman tot Christus*. Ik heb geprobeerd iets te zeggen over de weg waarin de Heere zondaren leidt in het komen tot en het leren kennen van Zijn geliefde Zoon. De weg tot het zaligmakend kennen van Christus dus. Eveneens gaf ik aan het grote belang van de ambtelijke leiding in deze dingen. Een grote verantwoordelijkheid heeft de prediker in zijn voorstelling van deze zaken op de kansel. Van groot gewicht is ook de ambtelijke leiding en begeleiding van zielen in huisbezoek en overig pastoraat. De dienaren van het Woord, maar ook de ouderlingen en diakenen, dienen zich dit bewust te zijn. Ze hebben tot taak om de zielen te leiden. Wat een ontzaglijke zaak als er verkeerde leiding gegeven wordt. Dan moeten we spreken van 'mis-leiding'. Met alle verschrikkelijke gevolgen van dien. Dan kan het zijn dat onze mensen, jongeren en ouderen, door ons toedoen op een

dwaalspoor worden geleid. Hun bloed zal van onze hand worden geëist. Van zo groot gewicht zijn deze dingen.

Welnu, het was in dat verband dat bij de bespreking enkele van de vragen specifiek het huisbezoek gold. Uit meerdere hoek kwamen de vragen. Over het opmerken van de 'ritselingen van het nieuwe leven', over het corrigeren van verkeerde opvattingen en over het de weg wijzen van verdwaalden. Ook werd gevraagd of het niet mogelijk was dat er op de huisbezoeken al te zeer en al te snel wordt 'opgebouwd' in plaats van ontdekt en afgebroken. Of het tegenover gestelde natuurlijk. Ook klonk de opmerking dat we voorzichtig moeten zijn in het vormen van een oordeel. Ambtsdragers zijn ook mensen die maar zeer ten dele kennen.

Na afloop kwam de vraag die mij aanleiding geeft om hierover te gaan schrijven. Die luidt als volgt: *"hoe nu op huisbezoek heel praktisch (!) om te gaan met die leden van de gemeente die kennelijk nog onbekeerd zijn?"* Als toelichting werd nog verwezen naar de onderscheiding van de Adamspositie en de Abrahamspositie binnen de gemeente. Beide zijn immers op allen van toepassing. We mogen, behorend tot de zichtbare gemeente, in een bepaald opzicht beschouwd worden als kinderen van

Abraham. Zo mag het inderdaad gezegd worden. Onze Catechismus spreekt er immers over dat wij met onze kinderen *"in het verbond Gods en in Zijn gemeente begrepen zijn..."* Dat is een groot voorrecht, tot uitdrukking gebracht in het sacrament van de Heilige Doop. Maar evenzeer geldt dat we kinderen van Adam zijn. En het is eveneens in het kader van dat sacrament dat terecht wordt gezegd *"dat wij met onze kinderen in zonden ontvangen en geboren en daarom kinderen des toorns zijn..."* We kunnen met heel ons verbonds-kind-zijn toch in het Rijk van God niet komen, dan alleen door de genade van de wedergeboorte. Ja, het zijn zelfs kinderen van het Koninkrijk van wie wordt gezegd dat ze buitengeworpen worden...

ambtelijke leiding

Enkele dagen later ontving ik nog een mail over ditzelfde thema. Daarin merkt deze broeder op dat het wel gebeurt dat hij op bezoek komt bij gezinnen en personen waar hij niets, maar dan ook niets bemerkt van het beginsel van het nieuwe leven. Niets dat maar enigszins wijst op verdriet en berouw over de zonde, op een droefheid naar God en op een verlangen naar de persoonlijke kennis van de Heere Jezus als Borg en Zaligmaker. Die desbetreffende gezinnen en mensen zijn soms niet rechtzinnig en soms zelfs wereldgezend, maar dikwijls ook heel rechtzinnig en uiterst behoudend. In zijn mail signaleert mijn broeder tegelijkertijd dat het er hem op lijkt dat "veel ouderlingen het ambts-werk doen in een soort opvoedkundige zin." Ze gaan daarbij louter uit van de zogenaamde Abrahamspositie en meer niet. Kennelijk vanuit de gedachte dat de gemeentelieden in een langzaam en geleidelijk leerproces het geloof zich wel kunnen toe-eigenen. Vanuit die toenemende kennis zullen ze dan ook de Heere gaan liefhebben en dienen en leven uit Christus....

Overigens, zo schrijft deze broeder verder, kan het ook voorkomen dat er tijdens de huisbezoeken wel veel goede dingen worden gezegd. Soms worden persoonlijke getuigenissen gegeven en vindt er een weergave plaats van de weg waarin de Heere bekerende genade heeft gegeven. Dat kan zeker tot jaloersheid verwekken. De vraag die mijn mede-ambtsbroeder stelt, luidt tot slot: hoe onderscheiden en hoe eerlijk moeten en

mogen we hierin zijn? Hoe kunnen we hier ambtelijk leiding geven?

Tot zover iets van de vraag – moet ik zeggen: de hartenkreet? – van iemand uit ons midden. Heel herkenbaar, moet ik zeggen. Hoe zal ik zielen tot Christus leiden? Hoe zal ik eerlijk omgaan met degenen die aan mijn ambtelijke zorgen zijn toebetrouwd? De verleiding is er om jezelf daar niet voor over te hebben en alleen dat te zeggen wat de mensen graag hebben wat je zegt. Dan spaar je jezelf. Dan word of blijf je ongetwijfeld een zeer gewaardeerde ambtsdrager, een lieve man, zo vinden de mensen. Maar een echte herder spaart zijn schapen niet. Hij heeft echt hun ware heil op het oog. En daarom heeft hij het verlangen en is het zijn gebed om in het spoor van Christus te gaan. Allereerst voor zichzelf maar tevens voor zijn kudde. Op deze en andere dingen hoop ik enkele keren in de kolommen van ons blad in te gaan.

ambtelijke adviezen

Nu volsta ik met enkele letters van Mary Winslow. Enige tijd geleden verdiepte ik me nog eens in het prachtige boek 'Leven met Christus'. Ieder zou het moeten lezen! Mary Winslow had enkele zoons die predikant waren. Ze was zeer met hen begaan. En ze spaarde hen niet in het geven van haar geestelijke adviezen, onder de indruk als ze was van hun ambtelijke verantwoordelijkheid. Trouwens, als het zo uitkwam, schroomde ze ook niet haar eigen predikant van een advies te voorzien. Ik neem twee uitvoerige fragmenten over (pag. 175 & 195). De inhoud ervan geldt voor predikanten maar tegelijkertijd ook voor de andere ambtsdragers.

"Hoezeer houd ik toch van die ouderwetse bekeringen (*"the old-time religion"*, JMJ K), waar zondaren op die plaats worden gebracht waar ze voelen dat ze zondaren zijn, terwijl ze onder overtuiging uitroepen: "Wat moet ik doen om zalig te worden?", en die dan door precies dezelfde Geest worden geleid om op Jezus te zien. Zondaren die er aanstonds toe worden verwaardigd om te geloven en zich te verheugen. Ik kan dat lange proces niet begrijpen van maanden en jaren zoeken en zoeken en nooit vinden, tot misschien in het stervensuur. God is nu nog Dezelfde als in de tijd van het Nieuwe Testament. Christus

is nog Dezelfde, de Geest is nog Dezelfde en de zondaar is nog dezelfde. Welnu, dan moet er een betreurenswaardig gebrek zijn aan de invloed van de Heilige Geest, hetgeen mede te wijten is aan ons ongeloof. (...) Ik houd meer van arme zondaren die dreigen om te komen, dan ik kan uitdrukken... (...).

Lieve broeder, streef ernaar om de zondaren hun verschrikkelijke toestand aan te tonen, sla hun zinloze verontschuldigen de bodem in en zeg hun, dat ze of berouw moeten hebben en geloven of voor eeuwig verloren gaan. Het behoeft hun niet te worden verteld dat ze geen kracht hebben om berouw te hebben en te geloven. Ze zullen spoedig ontdekken dat ze krachteloos zijn en beginnen te roepen om genade tot Hem, Die boetvaardigheid zal geven en kracht om te geloven eveneens. Vergeef me dat ik dit alles schrijf. Maar ik voel meer dan ooit de absolute noodzakelijkheid dat de zondaar moet ontwaken en zijn verloren staat moet inleven."

"Gisteren was het sabbat en jij bent, naar ik vertrouw, in de Naam van je grote Meester de kansel opgegaan om de volle waarheid, zoals die in Jezus is, te verkondigen. Hoe meer ik er over nadenk, des te meer voel ik de zware verantwoordelijkheid die rust op de dienaar van Christus. Ik zie over een aantal jaren, die kortstondig en onzeker zijn, heen op de rechterstoel, waar in de eerste plaats rekenschap moet worden afgelegd van ons rentmeesterschap. O, die ontzaglijke verantwoordelijkheid, die zorg voor kostelijke & onsterfelijke zielen! (...) Wees op je hoede dat je niet van vrede spreekt, wanneer God niet van vrede heeft gesproken. Ach, stel je toch die arme, misleide ziel voor die naar de eeuwigheid gaat, zich inbeeldend dat alles wel is. En wees gewaarschuwd voor die predikant die meehelpt aan dat noodlottig zelfbedrog, uit gebrek aan getrouwheid en gehoorzaamheid aan het bevel van zijn God. Deins niet terug voor je plicht, hoe moeilijk die ook mag zijn. Laat alle dingen tussen jou en God vlak zijn..."

J.M.J. Kieviet

Grote gevolgen

We hebben te vrezen voor de toorn van God omdat Zijn geboden niet straffeloos ter zijde gesteld kunnen worden. Hierbij valt te denken aan negatieve veranderingen in de samenleving. Wie niet voldoet aan de idealen van gezondheid, activiteit en productiviteit heeft op aarde eigenlijk niets meer te zoeken. Het doden is gaan behoren tot het takenpakket van de arts. Er komt of is al gekomen een ander soort arts die niet meer uitgaat van de eed van Hippocrates. De arts beschermt niet meer alleen het leven, maar is meer en meer bestrijder van het lijden. Voor jongere artsen wordt euthanasie meer en meer routine. Het is voorgekomen dat ongevraagd euthanasie is toegepast op een non. Als de arts het haar gevraagd zou hebben zou ze nee moeten zeggen vanwege haar overtuiging, daarom heeft de arts het maar ongevraagd gedaan als een 'barmhartige weldoener'. Ook komt het voor dat een verhoogde dosis morfine is gegeven omdat het ziekenhuis lege bedden nodig had of omdat het om een andere reden goed uitkwam.

Bij euthanasie is sprake van *toetsing* achteraf, niet vooraf. Dit is eigenlijk de omgekeerde wereld. De 'sterke' arts wordt in bescherming genomen, niet de 'zwakke' patiënt. Achteraf kan de patiënt immers niet meer gevraagd worden of er zorgvuldig is gehandeld. Was het wel vrijwillig? De ontwikkelingen gaan door. Er zijn al stemmen opgegaan om mensen met neiging tot zelfmoord de gelegenheid te geven met hulp van hun arts een einde aan hun leven te maken. Nederland is lang niet zo zorgzaam meer als een aantal decennia geleden. Daardoor is het gevaar niet denkbeeldig dat ernstig zieken zichzelf sneller gaan zien als een belasting voor de maatschappij. Behandeling kan veel geld kosten. Geld dat men liever als erfenis nalaat aan de kinderen. De Nederlandse wetgeving gaat uit van de ideale arts die meelevend en deskundig is en goed kan praten met zijn patiënt en de ideale patiënt die weloverwogen zijn keus maakt en dat kan beargumenteren tegenover zijn arts. Het gevaar dreigt dat er druk wordt uitgeoefend door de familie, door vrienden of door de arts. Het laatste is niet denkbeeldig. Het advies van een arts aan een terminaal zieke

weegt heel zwaar. We vrezen dat de grenzen al meer verlegd zullen worden. Het gaat de doorsnee Nederlander immers steeds meer om de kwaliteit van het leven. De moderne mens wil een goed leven en anders hoeft het niet meer. Wat zal men in de toekomst als een zinvol leven bestempelen en wat niet? Hoe zal er geoordeeld worden over mensen in een rolstoel, mensen die aan bed gebonden zijn en demente mensen? Wie heeft niet gelezen van de pil van Drion waarmee hoogbejaarde mensen een einde zouden kunnen maken aan hun leven? Gaat het probleem van overbevolking en vergrijzing ook een rol spelen? Er komt een gebrek aan geld en mankracht. Het is schrikbarend wat ik las op blz. 311: "Ik voorzie dat er in de toekomst afspraken moeten worden gemaakt over de duur van het leven. Er zal dan ook niet veel plaats zijn voor individuele ruimte noch voor individuele mensen, zodat sommigen zelf ook eerder het besluit zullen nemen suïde te nemen... Wij kunnen niet doorgaan met alle leven als heilig te beschouwen. Mensen van 85 jaar en ouder zouden legaal dood moeten worden verklaard." Door het oprekken van de grenzen van de euthanasie tot gehandicapten en afgetakelde bejaarden, zal er in onze maatschappij steeds minder plaats zijn voor gehandicapten en aftakelende bejaarden. Het verblijven van geestelijk gestoorden in inrichtingen wordt aangeduid als een uiting van maatschappelijke radeloosheid en niet als een uiting van barmhartigheid. Het hebben van een gehandicapt kind wordt al meer als 'eigen schuld' betiteld. Ik vrees dat men op respect voor het christelijke standpunt niet hoeft te rekenen, ook niet als het gaat om ouderen die al meer aftakelen. Er komt een *onbarmhartige maatschappij*. Wie God verlaat en Zijn geboden terzijde schuift krijgt een onbarmhartige maatschappij waar ieder leeft voor zichzelf en waarin de natuurlijke liefde niet meer te vinden is. Voor de moderne mens is lijden alleen maar verschrikkelijk en zinloos. De ware christen mag weten dat het lijden niet zinloos is en niet uitzichtloos. Het lijden van deze tegenwoordige tijd is immers niet te waarderen tegen de heerlijkheid die geopenbaard zal worden.

Ja tegen het leven

We moeten nee zeggen tegen euthanasie omdat we dienen te luisteren naar Gods gebod. Een mens mag het leven van zijn naaste niet beëindigen. Onze tijden zijn in Gods hand. Het zogenaamde zelfbeschikkingsrecht is een uiting van het moderne heiden-dom. Als gereformeerd ethicus heeft Kuitert geschreven dat hij het als een reële mogelijkheid ziet dat mensen 'na beraad, gebed en gesprek tot de overtuiging komen dat ze niet verder willen en van God ook niet verder hoeven.' Maar geen enkele tekst uit de Bijbel ondersteunt deze gedachte. Wel is het zo dat soms kinderen Gods wanneer zij in zeer moeilijke omstandigheden verkeren hebben uitgesproken dat zij konden begrijpen dat er mensen zijn die om euthanasie vragen. Maar volgens Gods Woord is het niet geoorloofd. Het is genade met Job te mogen zeggen: 'Zou ik het goede uit de hand des HEEREN ontvangen en het kwade niet?' Gods Woord spreekt over roemen in de verdrukking. De Heere belooft Zijn kinderen dat ook het lijden zal medewerken ten goede. Al zien wij de zin van het lijden niet, Gods kinderen mogen wel weten dat het lijden zin heeft. In een lijdensweg kan de kracht van het geloof en de kracht van de lijdzaamheid schitteren. Volgens de moderne mens is alle lijden zinloos. Wel mag gebeden worden dat een kind Gods dat het heel moeilijk heeft en op sterven ligt door de Heere wordt weggenomen en wordt opgenomen in heerlijkheid. Het 'nee' tegen euthanasie is een 'ja' tegen het leven dat een rijk geschenk is van God. Er dient eerbied te zijn voor het leven en barmhartigheid jegens het geschonden leven. Zolang een mens leeft is hij in het heden der genade. Al is een mens voor andere mensen onbereikbaar, voor de Heere niet. Zolang God het geschonden leven laat leven dienen wij in liefde te zorgen. Het valt te begrijpen dat ouders met een gehandicapt kind dat ze moeten toevertrouwen aan een inrichting, zorgen hebben. Soms worden er voorstellen gedaan aan ouders van een gehandicapt kind die ons doen schrikken. Bijvoorbeeld om een hartoperatie achterwege te laten bij een mongooltje, terwijl diezelfde operatie wel bij een kind zonder beperkingen zonder meer uitgevoerd zou worden. Wat dementen betreft wordt er al meer over zinloos leven gesproken. Er is een tendens merkbaar de zinvolheid

van het leven al meer te verbinden met de betekenis van dat leven voor economie en maatschappij. Wij mogen niet bepalen waarom mensen er zijn en nog zijn. Onze tijden zijn in Gods hand. Voor God is er geen levensonwaardig leven. Maar brengen wij deze opvatting ook in praktijk door als familie en als gemeente dementen te bezoeken en met hen mee te leven? Of is ons dat in de praktijk te veel? Hebben we daar geen tijd voor, hebben we het daar te druk voor? Wanneer we wel tijd nemen voor zulke bezoeken wordt dat opgemerkt in verpleegtehuizen. Zolang als het mogelijk is dienen onze jongeren hun plaats in te nemen in de verzorging en verpleging, in de medische wereld. Zouden zij op zijn minst geen gewetensfunctie kunnen vervullen? Ook dienen we te denken dat tot op heden een werknemer in het ziekenhuis op grond van ernstige gewetensbezwaren bepaalde opdrachten mag weigeren.

Palliatieve zorg

Op blz. 322 wordt de definitie hiervan weergegeven zoals de wereldgezondheidsorganisatie die gaf in 1990: "Palliatieve zorg is de actieve, totale zorg voor patiënten op het moment dat hun ziekte niet meer te genezen is. Pijnbeheersing, en de bestrijding van de andere lichamelijke klachten, is net zo belangrijk als de aandacht voor psychologische, sociale en spirituele problemen. Het algemene doel van palliatieve zorg is het bereiken van de hoogst mogelijke kwaliteit van leven, zowel voor de patiënt als voor diens naasten. Palliatieve zorg bevestigt het leven, en beschouwt het sterven als een normaal proces. Het legt de nadruk op verzachting van pijn en andere problematische symptomen, integreert in de patiëntenzorg de lichamelijke, emotionele en spirituele aspecten, probeert de patiënt tot de dood te ondersteunen om zo actief mogelijk te kunnen leven, en helpt de nabestaanden zowel in het omgaan met de zieke patiënt als bij de rouwverwerking na dienst overlijden." Het is tegenwoordig mogelijk in zeer veel gevallen (85-95 procent) van patiënten die verlangen naar euthanasie hun lijden te verlichten door pijnbestrijding, zorg en aandacht. Wordt deze hulp geboden dan blijken er veel patiënten van gedachten te veranderen. De vraag om euthanasie komt vaak voort uit angst voor pijn en lijden. Palliatieve zorg vraagt wel meer

van artsen en verpleegkundigen dan euthanasie. Christenen dienen zich af te vragen of er juist voor hen geen taak ligt in het zich specialiseren in pijnbestrijding en al wat met palliatieve zorg samenhangt. Er zijn tegenwoordig ook huizen, *hospices*, waar intensieve zorg wordt verleend aan mensen in de slotfase, de terminale fase van hun leven. Vrijwilligers onder leiding van een deskundige zetten zich in de laatste periode van het leven zo aangenaam mogelijk te maken. In een land als Engeland waren er in de jaren zestig al hospices, in Nederland pas na 1990.

Geen zelfverheffing

Het zesde gebod gaat uitraard verder dan abortus en euthanasie. Terecht stelt ds. Van Kooten dat we in wezen allen doodslagers zijn. De wortel van de doodslag wordt in het hart van de gevallen mens aangetroffen. Het gaat hierbij om alle negatieve woorden, gedachten en gebaren waarmee we het leven van de naaste kunnen ontteren, haten, kwetsen of doden. Dan gaat het om nijd, haat, toorn en wraakgierigheid. Aan de andere zijde gaat het positief om de aanwezigheid van liefde. In 1 Joh. 3:15 staat dat een ieder die zijn broeder haat een doodslager is. Wij kunnen iemand dood wensen, dood zwijgen, dood kijken en dood maken. Smaad, roddels en leugens hebben al veel mensenlevens verwoest. 'Pesten' is een groot

kwaad. Zelfs kleine kinderen kunnen elkaar de meest verschrikkelijke dingen toewensen. *Nijd* treffen bij aan bij Kaïn, bij de broers van Jozef en bij de vijanden van Christus. Ook Asaf werd nijdig toen hij de voorspoed van de goddelozen zag en eigen tegen spoed. De nijd gaat zich uit in *haat*. Haat is kwaadwilligheid en vijandschap tegen de naaste. De haat komt in de *toorn* tot uitbarsting. In onbetugelde drift wordt er dan van alles uitgegooid. Ook *wraakgierigheid* komt aan de orde. Dat is wraak die gierig wordt opgespaard. Men wil de gevoelens van wraak niet loslaten. Hebt u het geleerd een overtreder te zijn van het zesde gebod? Is er nooit haat of nijd in uw hart opgekomen? Ook heeft het zesde gebod hierop betrekking dat we onszelf niet moedwillig in gevaar mogen begeven. Leven naar Gods wet, ook naar het zesde gebod, is alleen mogelijk waar de Heere het wonder van de wedergeboorte en de waarachtige bekering heeft verheerlijkt. Dan wordt er 'nee' gezegd tegen de haat en 'ja' tegen de liefde. 'Nee' tegen onverschilligheid en 'ja' tegen de zorg voor de naaste. Er is genade nodig om geduld, vrede, zachtmoedigheid, barmhartigheid en alle vriendelijkheid te bewijzen aan de naaste en zijn schade zoveel als ons mogelijk is af te keren en ook onze vijanden goed te doen. Mogen we er iets van kennen?

A. van Heteren

SLOTOPMERKING: GEDENKT UW VOORGANGERS!

Aan het verzoek om te schrijven over de persoon en het werk van de professoren L.H. van der Meiden en J.J. van der Schuit wilde ik graag voldoen. In de Apeldoornse periode heb ik colleges bij hen gevolgd. Het was horen, lezen en studeren. Door de leiding van de Heere gekomen in de pastorie, gingen de colleges en de contacten almeer voor mij leven. Dat laatste is er nog. Beide professoren zijn een middel in de hand van de Heere geweest om mij te vormen. Hun beider doel was om te worden en te blijven: dienaar van het Goddelijke Woord met verbondenheid aan de belijdenis. Daar beide professoren van grote betekenis zijn geweest voor de Christelijke Gereformeerde Kerken, ieder op eigen plaats en wijze wilde ik van hun leven iets doorgeven. Alles was niet mogelijk. Maar wel wat naar mijn gedachte belangrijk was en nog

van betekenis is. Ze spreken immers nadat ze gestorven zijn. Dit heeft de Heere gegeven. Vandaar dat wij hen niet mogen zetten in het kerkelijk museum, maar hen moeten zien als horend tot de wolk van de kerkelijke getuigen, die de Heere heeft gegeven. Wanneer wij ons bezinnen op hun leven, dan zien we verschil. Bij eenheid was er verscheidenheid. In karakter, in geaardheid in opstelling in uitdrukkingswijze. Zelfs in het lopen! De eenheid schitterde in de ontvangen genade van de Heere en de kennis van de Drie-enige God. In hun verbondenheid aan de dienst van de Heere en hun één weten met de opleiding om studenten te vormen tot dienaren des Woords. De weg van prof. van der Meiden ging eerst van de ambachtsschool naar de "houten broek". Vanaf 1912 - 1938 heeft hij een gemeente gediend en daarna

werd hij docent aan de Theologische School van Apeldoorn. Opvallend was zijn nauwgezetheid en getrouwheid. Zijn ontzag en eerbied voor Gods Woord. De wisselwerking werd bij hem bemerkt. Lezen is luisteren. Luisteren is lezen. Vandaar voortdurend zijn zeggen: mijne heren: bestudeer biddend de tekst en predikt het Woord van de Heere! In zijn colleges gaf hij daar blijk van. Zijn college-uren homiletiek lieten dat bijzonder merken. Ze waren ook opbouwend. Hij liet zien dat het bevindelijk element geen aanhangsel was bij de bediening van het woord, maar een essentieel deel ervan. Met nadruk werd gezegd: wie dit vergeet doet tekort aan het wezen van de bediening van het Woord. De Heilige Geest Die Zelf de Schriften inspireerde is de Geest die zondaarsharten wederbaart. Die Geest geeft in het Woord te verstaan, wat bevindelijk is. Wanneer dit vandaag vergeten wordt, is de preek een geraamte zonder leven. Als er nog van geraamte gesproken kan worden. Er wordt wat gehoord, of gelezen. Van der Meiden kende wat hij eens geschreven heeft: o wonder van genade als we eens boven in Gods Huis om de tafel van Jezus dienen mogen. Onwaardige slaven krijgen een plaats. En gaan dienen uit genade. Dienen in liefde. Dienen niet om loon, dienen omdat wij Hem alles schuldig zijn. want zalig worden is door Hem, door Hem alleen om het eeuwig welbehagen. 17 november 1962 hield hij n.a.v. zijn gouden ambtsjubileum een gedachtenispreek. De tekst was: zo is dan noch hij die plant iets, noch hij die nat maakt, maar God Die de wasdom geeft. Een week later zaterdag 24 november ging zijn wens in vervulling. Professor van der Schuit reageerde: de werkplaats is nu voor van der Meiden gesloten. Hij is nu eeuwig in het woonhuis. Typisch Schuitiaans. Dit tekent mede zijn optreden. Een markant figuur, een man met karakter en overtuiging. Een bekwaam theoloog een denker, een werker en een strijder. En wat bijzonder opvalt: het was hem er niet om begonnen naam te maken als theoloog maar het ging hem erom de zaak van Christus en Zijn kerk te dienen. Zo heeft hij in de strijd der geesten de banier van de waarheid opgeheven. Treffend is de opdracht die van der Schuit voor zijn heengaan gaf. Al zijn geschreven preken en preekschetsen moesten vernietigd worden, want zei van der

Schuit: mijn woord moet niet blijven, maar het Woord van de Heere zal het doen, want dat blijft tot in eeuwigheid. Voordat van der Schuit hoogleraar werd, heeft hij de gemeenten van Kampen en Amsterdam gediend. In 1907 werd hij door zijn leermeester J. Wisse Czn. In Kampen bevestigd. In 1922 werd ds. van der Schuit benoemd tot hoogleraar aan de Theologische School te Apeldoorn. Sindsdien ging hij trekken door de kerken. Sprekende dingen gaf hij door. De broeders kerkenraad van Werkendam vertelden hem dat ze een nieuwe pastorie hadden laten bouwen. Hij was daarover verblijd, mede omdat zijn voorgelacht uit Werkendam kwam. Tot de broeders zei hij: broeders, in de pastorie geen pop maar een zanger, een pop kan niet zingen. De kerkscheuring op Urk had hem bedroefd. De gemeente van Urk had steeds in zijn ambtelijk leven een grote plaats gehad. Ontelbare malen heeft hij de gemeente gediend en zei hij: als een der oudsten was het mij steeds goed in het midden der broederen te verkeren. Wanneer het gaat over karakteristieke markante uitspraken dan zijn er vele te vinden. In zijn preken of artikelen. Enkele ervan wil ik doorgeven. Van de theologie zegt van der Schuit: de theologie is conservatief: d.w.z. niet los van het verleden, de erfenis der Gereformeerde vaders onverzwaakt en onbesmet bewaren als goede zonen en dochters van Reformatie en Afscheiding. Gods Geest bekeert nog precies gelijk, toen Paulus op de Damascusweg bad: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?

Maar de theologie is ook progressief: wij zeggen niet en nooit, dat wij aan het einde zijn van ons kennen en kunnen, noch ook dat wij het laatste woord gesproken hebben. Bij een andere gelegenheid zei van der Schuit: elke vakwetenschap heeft haar tijd onder de zon. De medische: want straks zegt geen inwoner meer ik ben ziek. De juridische: want straks is alles gewogen op schalen van het heilig recht des Heeren en men zal nergens meer leed doen op de ganse berg van Gods heiligheid. De natuurkundige: want de nieuwe schepping praat voor ons verwonderd oog in al haar luister en alle planeten zingen het lied van Gods glorie zonder een enkele wanklank. Maar de Theologie stijgt boven deze alle uit, want haar drang van denken en kennen heeft niet alleen de zaligheid maar de God

der zaligheid tot object in zeediepte kristallijnen verten. Haar oorsprong is Goddelijk, haar einddoel niet minder. Uit God eindigt zij in God en leeft zij eeuwig uit God. treffende uitspraken deed hij: dat er duizenden zalig worden is niet zulk een groot wonder, dan dat ik zalig word. Dit zegt elk mens die het door het hart gegaan is: "arme zondaren". Dat is het volk van dat "ach" en "mocht" verstand leren krijgen. Arme zondaren! Het klinkt velen van die dusgenaamde "gezonde" christenen veel te ziekelijk in de oren. Maar onze Gereformeerde geloofsbelijdenis die de mens nooit streelt, karakteriseert bij deze bede elkeen die hier in zijn bedelaarsgestalte voor God verschijnt. Zondag 51 van de Heidelberger Catechismus. Toen hij het had over het olijfblaadje Genesis 8 zei hij: wanner het kleine van de Heere, Hem niet groot maakt, zal het grote van de Heere ons niet klein maken voor Hem. Het geestelijk leven in de beleving begint altijd bij God. Denk aan de tollenaar en de moordenaar. Tot studenten zei hij met nadruk: ik kan proberen jullie te vormen, maar alleen Gods Geest maakt je tot dominee. Wij moeten bediend worden om te dienen. Wees in de praktijk geen verkeersbord, maar een gids. Een bord wijst de weg, maar is zelf een dood ding. Een gids kent de weg. Bij zijn afscheid als hoogleraar op de synode van september 1953 zei hij: Nu ik heenga ben ik helemaal niet bedroefd. Er is een tijd van komen en van gaan. Ik ben dankbaar dat de Heere mij heeft willen gebruiken. Ik klaag niet over Hem, Hij heeft over mij te klagen. Straks ben ik emeritus. Ik werk niet meer aan de School. Maar emeritus wil ik niet zijn. Ik wil alleen dienen. Zelfs sterven is dienen. In de heerlijkheid zijn er geen emeriti: zij dienen God dag en nacht in Zijn tempel. Op de laatste zittingdag van de synode van Zwolle-Apeldoorn 13 januari 1966 sprak prof. van der Schuit een profetisch aangrijpend slotwoord. Als mijn stoel in 1968 (de volgende synode) leeg zal zijn is die in het Vaderhuis bezet, waar boven staat: "uit genade gekocht." 10 juni 1968 mocht van der Schuit gaan van het lagerhuis naar het Hogerhuis! Op de synode van Hilversum 1968 stond zijn stoel leeg. Van persoon en werk van de beide hoogleraren werd iets doorgegeven. Ik ben er van overtuigd niet volledig te zijn. De vraag was ook niet om een volledig beeld van hun persoon en

werk te geven, maar te laten zien hun betekenis voor ons kerkelijk leven. En in onze tijd, waarin zoveel waarden vervagen en waarheden voor betrekkelijk, tijdgebonden worden geacht, is het nodig, mede tot ons wel zijn, dat we gewezen worden op mannen door God geroepen die leefden en werkten uit de zekerheid van een door Gods Geest in hen gewerkte geloofsovertuiging. De absoluutheid van Gods Waarheid en de onfeilbaarheid van Gods Woord staalden beiden in de praktijk: Op de kansel en achter de kathedraal. Om zo met overtuiging te spreken, te doceren. Hun devies was: eerst luisteren naar het Woord en dan

spreken van het Woord. Waren ze zonder fouten of gebreken? Beslist niet. Steeds was genade nodig. Genade tot vergeving, tot onderwijs en betrachten. Want luisteren en spreken blijven Goddelijke eis. Het "door U, door U alleen", ging al meer leven. Vandaar geen roem in de mens, maar dank aan de Heere, ook voor deze dienaren. Laten we het Paulinische woord ter harte nemen en betrachten: Gedenkt uw voorgangers, die u het Woord Gods gesproken hebben; en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst *hunner* wandeling. Hebr. 13:7.

M.C. Tanis

TITUS - 6

Een van de eerste dingen waar het volgens Paulus bij gemeente-opbouw op aankomt is het aanstellen van godvruchtige ouderlingen. Mensen, die aan bepaalde door de Heere Zelf gestelde eisen voldoen en die door Hem met bepaalde gaven Zijn toegelust. Waar moet bij hun aanstellingen dan op worden gelet?

Gezonde leer

In zijn brief aan Titus wijst Paulus er op, dat de aan te stellen ouderlingen dienen vast te houden het 'getrouwe woord, dat naar de leer is' (1:9). Ze moeten immers in staat zijn om zowel te vermanen als te weerleggen 'door de gezonde leer'. Paulus zegt dat hier dus ten aanzien van de ouderlingen, maar het geldt niet alleen deze ambtsdragers. Daarom roept hij in 2:1 ook Titus zelf op om te spreken 'hetgeen de gezonde leer betaamt'. En in 2:7,8 bindt hij het Titus op het hart dat hij het Woord gezond en onverworpelijk zal verkondigen. Waar het dus in de ambtelijke dienst in het midden der gemeente vooral om dient te gaan is dat vastgehouden wordt aan de gezonde leer en de gezonde prediking. Dat is van het allergrootste belang zal er ooit echt van opbouw van een gemeente sprake kunnen zijn. Gemeente-opbouw zonder de gezonde leer is onmogelijk.

De gezonde leer dus. En op grond van die gezonde leer gezonde prediking. Het woord 'gezond' mag niet aan onze aandacht ontgaan. Daar ligt immers in opgesloten dat er ook een ongezonde leer en een ongezonde prediking is. Een leer die ziek is en ziek maakt en

een prediking waar hetzelfde van gezegd moet worden. Hier luistert het heel nauw, zoals ieder zal begrijpen.

Paulus zag in zijn dagen dus al de noodzaak om deze zaken te benadrukken en hij zag het als een van zijn voornaamste taken om de leer onvervalst en zuiver te bewaren en door te geven. De leer, die naar de godzaligheid is (1:1). De leer, die geput is uit en volkomen steunt op het onbedriegelijke Woord Gods. Paulus is ervan overtuigd geweest dat met het zuiver bewaren en doorgeven van de leer de zaligheid van de kerk gemoeid is. En dat ook de eer van God ermee gemoeid is. Daarom komt het er zo heel precies op aan.

Dan is het natuurlijk niet voldoende als de leer en de verkondiging ervan zo om en nabij zuiver is, ongeveer. In dit verband kan het woord uit Prediker 10:1 geciteerd worden: *Een dode vlieg doet de zalf van de apotheker stinken en opzwellen*. Af en toe horen we van besmetting door de salmonella-bacterie. Als zo'n bacterie actief is bijvoorbeeld in een verzorgingshuis, kan er heel wat schade worden aangericht. Onherstelbare schade. Zo ook met een door een bacterie besmette leer en prediking.

De prediking kan dan zelfs nog wel veel overeenkomst vertonen met het zuivere Woord, maar zelfs als zij slechts op een enkel punt afwijkt van de gezonde woorden van de Heere Jezus kan er al grote schade ontstaan. Daarom had Paulus geen enkel geduld met de Jудаїsten die de leer verkondigden, dat het naast het

geloof in Christus ook nog nodig was om de wet te onderhouden en zo zelf ook mee te werken aan het verdienen van het heil. Voor 90 procent konden deze Jудаїsten volkomen instemmen met de prediking van Paulus en zij brachten diezelfde boodschap. Maar voor de resterende 10 procent weken ze er van af. En juist die afwijking maakte hun hele boodschap ziek en ziek-makend.

Bekwaam om anderen te leren

Om terug te keren tot de ouderlingen die in de gemeente moeten worden aangesteld, zij dienen dus te weten wat de gezonde leer is. En zij die het Woord verkondigen moeten die gezonde leer eveneens kennen. En er zelf in beginsel ook gezond door gemaakt te zijn. Ze dienen er in thuis te zijn, zoals een vrouw thuis is in haar keuken. En ze dienen er alles aan te doen om er steeds meer in thuis te raken. Hoe zullen ze anders in staat zijn om anderen te leren?

Het is daarom, dat Paulus aan Timotheüs het advies geeft: *Houd aan in het lezen* (1 Tim. 4:13). Dat was ook de praktijk die Paulus er zelf op na hield. Daarmee zal het dan wel samenhangen dat hij aan Timotheüs vroeg of hij bij zijn komst de boeken mee wilde brengen, in het bijzonder de perkamenten (2 Tim. 4:13). Let erop, dat Paulus dat aan zijn geestelijke zoon vroeg, terwijl hij wist dat zijn levenseinde niet ver meer weg kon zijn....

Maar nog altijd was er bij hem de drang om te studeren en zich de gezonde leer eigen te maken.

Voor een gezonde gemeente is een gezonde prediking nodig. En een gezonde prediking is een bijbelse prediking. Een prediking die gedrenkt is in Gods eigen Woord. Zij die het Woord uitdragen - in het openbaar of bij de huizen - dienen daarom met dat Woord vertrouwd te zijn. Zo was het met John Bunyan. Wie zijn werken leest ontdekt steeds weer hoeveel van wat hij zegt gezegd wordt met woorden aan de Schrift ontleend. Iemand heeft op grond daarvan wel eens gezegd: Hij lijkt wel alsof Bunyan geen bloed in zijn aderen had, maar bibline.

Zij door wie dit Woord is heengegaan en die daarin hun voedsel hebben gevonden en die met Jeremia kunnen zeggen: *Als Uw woorden gevonden*

zijn, zo heb ik ze opgegeten (Jer. 15:19), zijn zelf door dat Woord gezond gemaakt. Hoe zouden zij hun gemeente dan nog iets anders willen geven dan die gezonde en gezondmakende woorden?

Of we daardoor populair worden? Daar moet u niet op rekenen. In de tijd waarin wij leven wordt 'de leer' niet meer zo belangrijk geacht. Dat blijkt wel als we te horen krijgen dat de gereformeerde belijdenis, die toch rechtstreeks uit de Bijbel geput is en een rijke samenvatting geeft van wat de gezonde leer is, steeds meer aan waarde inboet. Zijn die geschriften echt zo belangrijk? wordt gevraagd. Scholieren en studenten stellen die vraag. Maar ook verschillende docenten doen dat. En in allerlei kerken hangt 'de onderwijzing in de christelijke religie' er maar wat bij. Is het wonder, dat er vaak een slappe prediking is? Een prediking zonder onderwijs en zonder body. Geen wonder dan ook, dat de onkunde toeneemt en mensen alleen nog wat mee kunnen praten als het over oppervlakkigheden gaat.

Nee, over het algemeen zal het benadrukken van de gezonde leer niet populair maken. Het komt ook al heel gauw als knap aanmatigend over als we vandaag nog durven beweren wat de waarheid is. De onomstotelijke waarheid. De mentaliteit is meer en meer dat we in deze tijd van relativisme Paulus onmogelijk nog kunnen naspreken als hij zegt: Ik ben verzekerd... We dienen een beetje bescheiden te zijn en niet al te stellig de dingen te poneren. Jij kunt wel menen, dat je gelijk hebt, maar een ander kon ook wel eens gelijk hebben. Wat is eigenlijk waarheid? De vraag van Pilatus wordt in allerlei toonaarden herhaald in onze tijd. Moeten we de band met de kerkelijke documenten dan maar doorsnijden? Nee, dat zullen we ook niet doen. Die documenten hebben hun waarde wel. Nee, we nemen er geen afscheid van. Maar de binding aan die belijdenis ervaren we als een dynamische. Dat wil zeggen, dat voor ons besef alles nog in beweging is. Alsublieft niet dat massieve, dat statische. De belijdenissen zijn prachtig, waard om bewaard te worden. Maar dan het liefst in een museum als een herinnering aan de manier waarop ze het vroeger zeiden en wat ze vroeger geloofden.

Maar wat willen we? Een gezonde leer en een gezonde prediking? Trouwens, wat wil God? Om Gods wil en ter wille van de zielen die aan de zorgen van de ambtsdragers zijn toevertrouwd mag niet anders verkondigd worden dan de gezonde leer. En laat dat dan ook nog maar gebeuren in onvervalsheid, in deftigheid en in oprechtheid (2:7). Ook in 'deftigheid'. Dat betekent: met ernst. Met eeuwigheidsernst.

Titus is geroepen om aan gemeenteopbouw te doen. Belangrijk werk is dat. Maar laat hem dan wel beginnen bij het begin. Bij de zuivere leer, die naar Gods Woord is. En laat die leer verkondigd en uitgedragen worden door mensen die ter zake kundig zijn en die zelf gegrepen zijn die door gezonde woorden en die daarom geen andere ambitie kennen dan anderen de rijkdom ervan te laten zien en hen er zo in te onderwijzen. In de geest waarin de apostel Paulus schrijft: *Dewelke wij verkondigen, vermanende een iegelijk mens en*

lerende een iegelijk mens in alle wijsheid, opdat wij zouden een iegelijk mens volmaakt stellen in Christus Jezus (Col. 1:28).

Die kant zal het uit moeten. Een iegelijk vermanen, leren en volmaakt stellen in Christus. Wat een hoog ideaal. Dat wordt niet zonder inspanning bereikt. Nog minder wordt dit bereikt in eigen kracht. Hier is wel heel hard nodig het werk van de Heilige Geest die in alle waarheid leidt. Daarom is bij de echte gemeenteopbouw het gebed om de Heilige Geest zo onmisbaar. Wat zou het allemaal betekenen als het bij ons eigen werk begon en eindigde?

Positief dus gezonde woorden spreken. Dat is de taak van de ouderlingen. Maar Paulus noemt ook nog iets dat heel negatief klinkt: tegensprekers weerleggen (1:9). De dwaalleer ontmaskeren. Dat hoort er ook bij. Toen en nu.

P. den Butter

VRAGENRUBRIEK

"Wij allen moeten voor Gods rechterstoel verschijnen. Maar moeten we ook allen verantwoording afleggen van onze daden? Dat begrijp ik niet. Als God Zijn volk hun zonden heeft vergeven, dan ziet Hij hen toch in Christus aan en wordt hun de gerechtigheid en heiligheid en gehoorzaamheid van Christus toegerekend? Of moet Gods kind dan toch ook nog verantwoording afleggen over zijn aardse leven? Dan kan het niet anders of er komt dan toch nog weer schuld openbaar! Wilt u hier op ingaan?"

Dit is een mooie vraag, waar ik graag op in wil gaan. Sterven is inderdaad God ontmoeten. En als onze schuld dan niet verzoend is, zullen we eeuwig omkomen. Dan wordt mijn levensboek geopend en zullen mij vragen gesteld worden waar ik geen antwoord op kan geven. Dan zal inderdaad een ontzaglijke schuld openbaar komen. Maar, en let daar goed op: om die zonden zal ik niet verloren gaan. Maar ik zal verloren gaan, omdat ik met die nameloze

schuld in mijn leven om de een of andere reden niet tot de Bloedfontein ben gevluht! Het ongeloof in Christus' reinigend bloed is de grootste zonde. Daarom spreekt de Schrift ook van een bij het sterven geplaatst worden voor de rechterstoel van Christus! Let daar goed op. Luister maar naar 2 Kor. 5:10. Daar schrijft de apostel: Want wij allen moeten geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus! En in Matth. 25 lezen wij dat de Zoon des mensen zal zitten op de troon Zijner heerlijkheid en dat voor Hem alle volken vergaderd zullen worden. Daarom belijden we met het apostolicum dat Christus zal wederkomen om te oordelen de levenden en de doden. De vraag: Wat dunkt u van de Christus, is daarom van levensbelang. Als Zijn kostbaar bloed vertreden wordt, zal het Lam eeuwig toornen. Maar ook de toorn van God rust dan op ons. Want wie de Zoon verwerpt, verwerpt Hem Die Christus gezonden heeft, lees maar Lukas 10:16. Het tegenovergestelde is dus ook waar. Wie de Heere Jezus Christus

nodig mag krijgen als Borg en Middelaar, zal in die weg de gunst van God ervaren. Die zal door God gerechtvaardigd worden en God zal die mens toerekenen wat Christus plaatsbekledend voor hem verwierf. De heerlijke vrucht van Christus' lijdens is dan dat God geen ongerechtigheid in Jakob meer ziet, noch boosheid in Israel, zie Num. 23:21.

In zoverre ik zulke weldaad met een gelovig hart aanneem. Als het geloof gelooft, en dat is zowel gave als opdracht, wordt de vrede met God gesmaakt, die alle verstand verre te boven gaat.

Wat is nu het geloof? Is dat maar aannemen dat het wel goed zit met mij? Nee, het is als een door schuldbesef getroffene en verslagene de toevlucht nemen tot de Heere om Zijn genade. Die tollenaar, daar in het verste hoekje van de tempel, die beoefent het waar, zaligmakend geloof. Die gaat dan ook gerechtvaardigd naar huis. De trotse farizeër rechtvaardigde zichzelf, de tollenaar werd door God gerechtvaardigd. Want wie zichzelf vernedert voor God, zal verhoogd worden door God.

Welnu, ieder mens, die hier leerde zondaar te worden voor God, zal eenmaal zonder verschrikken voor Christus' rechterstoel verschijnen. Dat is het gebed, wat voor ons gebeden wordt als onze ouders ons ten doop houden, dat we eenmaal zonder verschrikken voor die geduchte troon zullen mogen verschijnen.

Moet dat door God aangenomen kind dan nog verantwoording afleggen over zijn gedrag? Nee. Niet van het gedrag voor, en niet van zijn gedrag na zijn bekering. Het kind mag alleen maar thuis komen. God zal alle tranen van zijn ogen afwissen en hem eeuwig tot een Vader zijn. Hij Die alles van me weet, zal zwijgen en mijn zonden niet openbaar maken. Want Hij heeft ze alle bezocht, eenmaal, op Golgotha. De kwitantie is getekend, de schuld voldaan. God vindt in gunst en niet in wraak Zijn lust, de hitte van Zijn gramschap is geblust.

Maar maakt deze leer dan geen zorgeloze mensen? Juist niet! De tollenaar, die meende eeuwig om te zullen komen en verdoemelijk werd voor Gods aangezicht, en die altijd weer op dat plaatsje terecht moest komen, waar hij slechts smeken kon om goddelijke ontferming, die zal door de ervaren liefde en gunst des Heeren, de zonde gaan haten en vlieden. Er komt wederliefde. O ja, alles in begin-

sel. Alles ten dele. Alles onvolmaakt. De allerheiligste kent nog slechts een klein beginsel der nieuwe gehoorzaamheid. Maar hij durft met Petrus bij tijden niet te ontkennen: Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet dat ik U liefheb.

Gods kind kan weer in de zonde vallen. Er kan komen een verachtering in de genade. Slordigheid van leven, een opgaan in de dingen van alle dag, biddeloosheid en dankeloosheid, zie daar de vruchten van het verdorven, zich nimmer onderwerpende vlees. Komt de Heere daar in de oordeelsdag niet op terug? Neen! Maar Hij rekent er wel hier en nu mee af! Hij zal de zonde bezoeken, een magerheid over je ziel brengen, je gevoelens van onzekerheid, vrede en angst voor het gericht bezorgen. Hij zal je je zonden ordentelijk voor ogen stellen. Alles met het doel om weer als een ellendig zondaar in het stof terecht te komen en te smeken: Gena o God, gena, hoor mijn gebed, verschoon mij toch, naar Uw barmhertigheden!

Het volk dat vrijuit mag gaan in het eindoordeel, zal niet beter zijn dan het volk dat eeuwig omkomt. Het volk dat bij de Heere woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben, dat is het verschil. En wie weet van vergeving der ongerechtigheid, weet ook van belijdenis van ongerechtigheid. Het komt er voor Gods kind wel terdege op aan, hoe hij leeft na ontvangen genade. Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zo zoekt de dingen die boven zijn! Niet om Gods liefde daardoor te verwerven en te verdienen, want die is reeds verworven en is reeds verdiend. Maar in een

nalaten van een zoeken van de Heere kan Gods kind het gevoel van Gods gunst verliezen. Dan kan er zelfs vrees komen nooit een kind Gods te zijn geweest. Dan kan er weer vrees komen voor het oordeel. En vergeet die akelige verklager der broederen, die zwarte duivel, ook niet! Hij zoekt het zicht op Christus te verdonkeren; hij werpt gemaakte schuld voor de voeten. En zo wordt het in de ervaring van Gods kind een nauwelijks zalig worden in ieder geval geen vanzelfsprekendheid. Hier wordt iets van het wonder verstaan, maar voor de rechterstoel en voor eeuwig, zal men niet uitgewonderd raken, dat God zo goed is!

Bedenk hoe vreselijk het zal zijn, als ik vanwege het vasthouden aan ongerechtigheid of vanwege het steunen op eigengerechtigheid, nooit in de schuld kwam voor God en straks naakt voor die troon zal staan. Dan zal die troon een vuurtroon van gericht zijn en zullen mij mijn zonden eeuwig achtervolgen. Paulus, sprekende over het feit dat niemand er aan ontkomt om voor die rechterstoel geplaatst te worden, heeft daarom gezegd: Wij dan, wetende de schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof! O dat we, onverzoend, toch bedachten wat tot onze eeuwige vrede dient. Wat is dat, wat dient tot onze eeuwige vrede? Dit, alleenlijk ken uw ongerechtigheid, dat ge tegen Hem gezondigd hebt. En ge zult rust vinden voor uw zielen.

K. Hoefnagel

GRENSVERKEER (4)

Alleen triomf?

Hebben we het over de Evangelische richting, dan hebben we het tegelijk ook over ons eigen kerkelijke leven. Allerlei doperse gedachten en invloeden hebben zich diep genesteld in de ziel van de Reformatorische kerken, en zeker ook in die van onze kerken. Dat blijkt bijvoorbeeld ook als we spreken over de verhouding oude en nieuwe mens. Wie in Christus is overgegaan uit de dood tot het leven, is daardoor een tweemens geworden. We kunnen dit aanduiden met de tegenstelling "vlees en geest", maar het is daarnaast ook volkomen in overeenstemming met de Heilige Schrift om het dan te hebben over de

oude en de nieuwe mens.

Hoe staat het met die twee onderscheiden delen?

Wat denkt u, leven deze beide in het hart van Gods volk als gelijkwaardigen naast elkaar? Is één van beide de sterkere? Wie van hen beheerst ons leven? Dat is een vraag die voor de praktijk van uw innerlijke leven van de grootste betekenis is. Gods volk kent de bittere en zware strijd en we weten ervan dat de oude mens soms onverhoeds aan de winnende hand is, terwijl de nieuwe mens, die God volkomen wenst te dienen, gevangen ligt in het slot van reus Wanhoop. De strijd kan heel benauwend zijn. Wie is de sterkste? Ik herinner me van mijn

vader dat hij, sprekend over zijn innerlijke strijd als over twee vechten-de jongens, eens als in vertwijfeling sprak: de nieuwe mens ligt bij mij zo vaak onder. Hij kreeg daarop van een begenadigd mens het volgende antwoord: Wie onderligt, vecht tòch mee.

Het is Gods kinderen een gedurige smart dat zij zo menigmaal door het vlees verrast worden. In Evangelische kringen nu lijken de zaken anders te liggen. Men spreekt daar veel meer triomfantelijk over het leven van de christen. Schijnbaar liggen de dagen der duisternis ver achter hen. Men ervaart blijdschap en kracht, overwinning en vernieuwing. Zij hebben voorgoed afscheid genomen van de arme zondaar. Men zou daar soms jaloers op kunnen worden?

Wij ervaren het juist vaak anders. Wij nemen in onszelf allerlei klachten en donkerheden waar en het kan wel zo benauwd zijn, dat nergens uitkomst daagt. We hebben dan niets aan hetgeen er gebeurde in ons leven en onze omzetting van vroeger helpt ons niet. Het kan soms ondraaglijk donker zijn in het hart van Gods kinderen. Is dat goed en vruchtbaar voor onszelf en de eer des Heeren?

ook de andere zijde

Wat zegt Gods Woord?

Als de Schrift spreekt over de oude en de nieuwe mens, dan vinden we zeker wel de gedachte dat de oude mens niet meer regeert, zoals ook de Heidelberger zegt. Het regime van de mens der zonde is voorbij. "Dit eerst wetende, dat onze oude mens met Hem gekruisigd is..." zo zegt Paulus in Rom.6:6; en in vers 11 zegt hij het ook duidelijk: "houdt het daarvoor dat gij wel der zonde dood zijt..." Dus ligt de oude mens dood terneer? Men zou het denken als we lezen in Coll.3:3: "Want gij zijt gestorven en uw leven is met Christus verborgen in God". In vers 9 van hetzelfde hoofdstuk lezen we: "...dewijl gij uitgedaan hebt de oude mens met zijn werken". Hier vinden we het beeld van een mantel, die we uitdoen. Deze teksten en andere plaatsen behoren tot het arsenaal van hen die spreken over de triomf der genade en die boven de dalen uitgekomen zijn.

Toch liggen hier misvattingen aan ten grondslag. Gods Woord spreekt op andere plaatsen ook heel anders over de oude mens. Paulus kan ook zeggen (alsof de oude mens nog springlevend ware): "Doodt dan uw leden

die op de aarde zijn". Deze zijn dus nog lang niet dood. "Legt nu ook gij dit alles af". In Efeze 4:22: "...dat gij zoudt afleggen, aangaande de vorige wandel, de oude mens...", en dat gij zoudt vernieuwd worden en de nieuwe mens aandoen..."

Er lopen dus duidelijk twee lijnen. Paulus kan zeggen: de oude mens is dood en op een andere plaats staat ook: hij leeft en moet gedood worden. U begrijpt het al: de Evangelischen beklemtonen het eerste en dan krijgen we een eenzijdige opvatting. Het is daarbij ook mogelijk dat wij onzerzijds te sterk leven bij de tweede lijn.

Want het is waar dat de oude mens dood is. Toen Christus stierf op Golgotha, betekende dat de dood voor de oude mens van al Gods kinderen. Als Gods kerk daaruit leven mag, heeft ze een rijk en heerlijk leven. Alles ligt in Hem. De oude mens is gevonnist onder het oordeel Gods, toen Gods Zoon Zich overgaf in de dood. Dat is gebeurd. Gods kinderen leren leven uit het volbrachte werk van Christus. De vijand is overwonnen en ligt reeds begraven. Zoals een overheid van een dode niets meer eisen kan, zo is het ook met Gods kerk. Zij zijn gestorven aan de en door de wet en ook voor de wet. De wet kan niets meer vorderen. Hoe vast en heerlijk ligt de staat van Gods volk.

Maar tegelijk is de praktijk heel anders. Binnen in ons ervaren we de macht en de kracht van het oude leven. Het kan weer zo boven komen en ons terugvoeren naar duisternis en ellende. Paulus riep ook uit: Ik, ellendig mens, wie zal mij verlossen? Hij wist ervan dat hij was vleselijk, verkocht onder de zonde. En die bekende komma betekent heel wat. Kohlbrugge wist ervan. Augustinus werd opgewekt in dat beslissende moment van zijn leven: "Laat ons dan afleggen de werken der duisternis en aandoen de wapenen des lichts" (Rom.13:12).

De Catechismus zegt ook dat de oude mens nog gekruisigd en begraven moet worden door Zijn kracht. Deze gedachten leven meer onder ons. En dat zeer terecht. Gods kinderen worden in zichzelf steeds ellendiger en behoeftiger.

strijd

Hoe kan die strijd beslist worden? Waar is uitzicht in deze worsteling? Om enig licht te verkrijgen zal het toch nodig zijn om te mogen zien dat

het beslissende gebeurd is in Christus. Ons leerboek zegt dat het gebeurt door Zijn kracht. Daar ligt de sleutel. Het geloof leert beginnen en eindigen in Hem en zo alleen zijn we meer dan overwinnaars. Buiten Hem en zonder Zijn kracht kunnen we zware tegenvallers en diepe nederlagen beleven. Als u door de wet of in eigen kracht strijden wilt, zijn er zware verliezen. Zelfs kan het zijn dat de Naam des Heeren daardoor gelasterd wordt. Denk aan die ontdekkende uitroep van de boze geest: Jezus ken ik en van Paulus weet ik, maar wie zijt gij? Gelukkig de mens, die mag staan in Zijn kracht. De heiligmaking is geen andere zaak dan de rechtvaardiging. Beide liggen ineen verstrengeld. Waar het een is, is het ander. Dat bedoelde Kohlbrugge met zijn sterke accent op de rechtvaardiging. Zeker, als dat goed gebeurd is en gebeurt, dan is er ruimte voor de heiliging. Het is geen tweede genade en geen second blessing.

En hoe is dat nu bij u en mij? Stel dat er in Damwoude een mens rondliep die het op mijn leven had voorzien! Wat zou ik onrustig zijn. Denk eens aan politici die bedreigd worden. Maar bedenk nu dat er in uw omgeving een moordenaar rondgaat die het op uw leven voorzien heeft. U denkt aan de duivel en dat klopt. Maar u bent zelf die moordenaar, u draagt hem in eigen boezem. Hij woont in uw huis en slaapt in uw bed. En Kohlbrugge zei dan wel: Ik heb een lijk op mijn rug, maar die oude mens is lang niet altijd zwak en lam en machteloos en als dood.

Als ik denk aan de beide tegengestelde krachten, dan verbaas ik me erover dat ik nog zo vaak rustig leven kan. Dat is het onbegrijpelijk dat het zo rustig kan zijn in de hof van Gods kerk. Zou het kunnen dat de oude en de nieuwe mens vrede hebben gesloten en rustig om de tafel zitten in uw ziel? Dat kan toch nimmer? Toch zou je soms denken dat ze beiden een gewapende vrede hebben gesloten. Een Harderwijker visser vertelde me eens dat op de bidders (kleinschalige scheepjes op het IJsselmeer), die meestal door twee mensen werden bevolkt, soms heftige twisten konden voorkomen, als de twee elkaar niet lagen en een hele week met elkaar moetsen optrekken binnen zo'n eng besloten ruimte waar ze elkaar niet konden ontlopen.

Zo ook in geestelijk opzicht. Bedenk dat de oude mens een sluwe moorde-

Christelijke Gereformeerde Bezinningskring Veenendaal e.o.

Op D.V. 6 april hopen wij alweer onze laatste bezinningsavond van dit seizoen te houden. Daar hoopt te spreken: ds A. van de Zwan uit Sliedrecht, over het onderwerp "De Middelaar, verzoening door voldoening" (achterhaald of noodzaak?)

De avond zal gehouden worden in een zaal van de Christelijke Gereformeerde Kerk "Pniël" te Veenendaal, Tuinstraat 133. De avond zal beginnen om 19.45 uur. Iedereen, jong en oud, is weer van harte welkom op deze avond !!! Indien u van deze avond of van de vorige avonden een bandje zou willen bestellen, kunt u contact opnemen met één van onderstaande personen. De kosten van het bandje zijn €3. Voor meer inlichtingen kunt u altijd contact opnemen met iemand van het comité: dhr. J.W. Overeem (Voorzitter) 0318-519404 of dhr. J.C. Pronk (Secretaris) 0318-543795.

naar is en dat hij gemene listen ontwikkelt en hanteert. Onderken hem, ontmasker hem, dood hem en begraaf hem. Dat zijn grote zaken! Denk niet dat hij sterft als hij wat verzwakt lijkt. In stad Mensziel waren, zoals ge misschien weet, veel twijfelers overgebleven, die de rust ondermijnden. En het ergste is dat Koning Jezus dan afwezig is.

Tenslotte nog een tekst uit Galaten 5: "en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet hetgeen gij wilt". Een onthullende zin! U kunt namelijk tweeërlei uitleg geven en daar hangt veel van af.

Het zou kunnen zijn: Gods volk wil de zonde wel doen, maar kunnen deze niet doen door de nieuwe mens. Dat is onthullend. Willen zij de zonde nog doen? Het kan ook betekenen: zij kunnen maar niet doen wat zij naar de aard van het nieuwe leven zouden willen. Dat laatste ligt meer in de lijn van Romeinen 7. Uit het verband zouden we meer denken aan de eerste opvatting. Er hangt praktisch zo veel van af. En daarom zegt Paulus: Wandelt door de Geest. En houd in gedachtenis, dat Jezus Christus uit de doden opgewekt is!

P. Roos

Bescherm joodse kinderen tegen terreur!

De christelijke stichting "Vrienden van het Cheider"

- Zorgt voor beveiliging van de joods- orthodoxe school "het Cheider" in Amsterdam
- Keert zich tegen antisemitisme en terreur
- Helpt joodse kinderen

**Maak uw gift over op Giro 419925 Bank 65.30.14.643
t.n.v. Vrienden van het Cheider- Veenendaal
Zie ook onze website www.cheidervrienden.nl**

**De Stichting
Stéphanos heeft tot
doel:**

**Het verzorgen van
zendingswerk in Afrika
en het verlenen van
hulp aan
weeskinderen in
Malawi.**

**Hierbij is de Bijbel en
de Drie Formulieren
van Enigheid het
uitgangspunt.**

STÉPHANOS

**Ondersteun
de verkondiging van Gods woord in Afrika
en help de weeskinderen in Malawi!**

**Maak uw gift over op
banknr. 33.53.07.450**

of giro nr. 199504 t.n.v. Stéphanos te Harskamp o.v.v. Verkondiging in Afrika.
**Voor verder informatie: Stéphanos, Postbus 34, 7950 AA Staphorst,
tel. 0522 - 464428, jw.akster@filternet.nl**

Helpt u mee?

Ik heb geen mens...

Ontmoeting biedt, op basis van christelijke naastenliefde, professionele hulp aan dak- en thuislozen, uitgaande van de behoeften en mogelijkheden van de cliënt

Een vader en moeder die, om welke reden dan ook, niet voor hem konden zorgen. Groot geworden. Het huis uitgegaan. Een eigen leven gaan leiden. Verslaafd geraakt. Dakloos geworden. Geen thuis hebben. Geen mens hebben... Dat is het leven van Ferdi.

Onderzoek wijst uit dat het aantal dak- en thuislozen groeit. In grote steden zoals Rotterdam en Utrecht, maar ook middelgrote plaatsen als Vlissingen, Zierikzee, Tiel, Harderwijk en Leiden. Ontmoeting wil daarom het werk uitbreiden, om zo meer dak- en thuislozen te kunnen helpen. We hebben daarvoor ook uw steun nodig. Voor maar een paar euro per maand kunt u mensen als Ferdi helpen. Word daarom begunstiger van Ontmoeting.

Stichting Ontmoeting
Postbus 263
3990 GB Houten
T: 030 - 635 40 90
F: 030 - 635 40 99
info@ontmoeting.org

Meld u aan via onze website (www.ontmoeting.org) of neem telefonisch contact met ons op.

Op D.V. woensdag 13 april zal ds J.Westerink, in verband met aannemen van een beroep naar Urk-Maranatha, afscheid nemen van de gemeente van Utrecht-West.

De dienst, die om 19.30 uur begint, wordt gehouden in het eigen kerkgebouw, H. van Tussenbroekplantsoen 1a te Utrecht.

TE HUUR

Basement appartement voor vakantiegangers in Zuid Ontario, Canada.

Slaapruimte voor max. 8 pers.

Prijs voor 5 pers.: \$ 45,-;
voor 6-8 pers. \$ 55,- per nacht.

M. Sommer, 980 Sawmill Rd
Ancaster (Ont) L9G 3L1 Canada.
Tel (905) 765-4195.
E-mail: mlsommer@netzero.net

www.kliksafe.nl

Beveilig uw bedrijfsnetwerk en bescherm uw personeelsleden met Kliksafe!

- Kliksafe biedt internet- en spamfiltering, virusscan op mailverkeer en de meest uitgebreide firewallfaciliteiten
- beveiliging en filtering via elke verbinding mogelijk, zowel kabel, WiFi, als ADSL
- met rapportagemogelijkheden
- provideronafhankelijk
- aantrekkelijk geprijsd
- voor uitvoering werkt Kliksafe nauw samen met partners en dealers

Meer weten?

Kijk op www.kliksafe.nl of bel (0341) 27 49 99

kliksafe ...bewuste keus

Vraag om referenties!

Eén telefoontje...

...en u bereikt het brede thuiszorgpakket van Agathos Thuiszorg: ■ Huishoudelijke verzorging ■ Lichamelijke verzorging ■ Verpleging ■ Psychosociale zorg ■ BKG Kraamzorg Heeft u een zorgvraag? Bel 010 264 07 77.

Agathos
THUISZORG

Wormerhoek 14g - Postbus 151 - 2900 AD Capelle aan den IJssel
Tel: 010 264 07 77 - Fax: 010 264 07 79
E-mail: info@agathos-thuiszorg.nl
Website: www.agathos-thuiszorg.nl

Thuiszorg met een eigen kleur

Vakantie op Texel

Rust en ruimte
alle jaargetijden
in eigen sfeer

Bel 0222 31 83 91